

Geleidebrief Controlerend

Naam voorstel Nummer ONTW-163	Statenvoorstel over faillissement Thermphos	
Betreft vergadering	Provinciale Staten	26 september 2014
Te verzenden aan	Statenbreed	
Verzenddatum	5 september 2014	
Statenadviseur	Simon de Visser 0118 – 63 15 94 s.de.visser@zeeland.nl	
Inhoudelijk ambtenaar	Kees van Rabenswaaij 0118 – 63 11 11 cw.v.rabenswaaij@zeeland.nl	
Verantwoordelijk bestuurder	G.R.J. van Heukelom	

Inhoudelijk	
Naam voorstel	Faillissement Thermphos
Aanleiding	Gedeputeerde Van Heukelom heeft toegezegd een openbaar debat in september 2014 voor te bereiden op basis van de openbaar beschikbare stukken.
Kaders	<p>Op 12 november 2012 is Thermphos failliet verklaard. Bij de afwikkeling van het faillissement hebben de verschillende partijen een deel van de verantwoordelijkheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Curatoren. <i>Verantwoordelijk voor afwikkeling van het faillissement en in die hoedanigheid voor naleving milieuverplichtingen;</i> • Provincie. <i>Bevoegd gezag omgevingsvergunning met een plicht tot handhaving bij overtreding voorschriften, ook wanneer er geen verhaalsmogelijkheden zijn;</i> • Rijk. <i>Bevoegd gezag kernenergiewetvergunning met een plicht tot handhaving bij overtreding voorschriften, ook wanneer er geen verhaalsmogelijkheden zijn;</i> • ZSP. <i>Verplichting voortvloeiend uit eigenaarschap gronden.</i>
Controle	<p>Vanuit de actieve informatieplicht hebben GS PS verschillende keren al dan niet in beslotenheid en onder geheimhouding geïnformeerd. Beslotenheid en onder geheimhouding onder meer vanwege de rechtszaken en de onderhandelingen met de verschillende betrokkenen met alle bijbehorende financiële consequenties en risico's voor de Provincie, en vanwege de belangen van derden.</p> <p>In het te houden openbare debat, waarbij GS voorstellen nagenoeg alle onder geheimhouding verstrekte informatie openbaar te maken, kan de door GS gevolgde strategie en werkwijze in het dossier Thermphos besproken worden.</p>
Uitvoering	<p>GS geven uitleg over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De achterliggende overwegingen om in de afgelopen tijd informatie aan PS onder geheimhouding te verstrekken; • Verantwoordelijkheden verschillende partijen; • De gevolgde strategie vanaf 21 november 2012 met achtereenvolgens:

	<p>overname bedrijf (<i>niet gelukt</i>) groene doorstart (<i>niet gelukt</i>); overeenkomsten met curatoren, ZSP en provincie over start ontmanteling van de site (<i>rechter heeft ondertekening door curatoren verboden</i>) toezicht en handhaving op de plicht van de curatoren tot ontmanteling van de site (<i>huidige situatie</i>)</p>
Kosten en dekking	<p>Totale kosten van de sanering worden geraamd op € 70 tot € 90 miljoen. Vanuit de boedel zou ingevolge de concept-overeenkomst € 35 miljoen worden bijgedragen. Mogelijk wordt nog € 3 miljoen vanuit een rijksbijdrage ontvangen. Daarnaast wordt nog ingezet op een bijdrage vanuit Europa. Vermeld wordt dat het ministerie van EZ zijn verantwoordelijkheid niet neemt.</p>
Overige informatie	<p>De GroenLinks fractie heeft een initiatiefvoorstel ingediend met betrekking tot een onafhankelijk onderzoek handhavingstraject Thermphos. Deze is voor de vergadering van de cie REW van 5-9-2014 en de vergadering van PS van 26-9-2014 geagendeerd.</p> <p>In de vergadering van PS van 29-9-2014 zijn ook de brieven van GS van 17 juli 2014 over actualiteiten Thermphos en van 29 juli 2014 over Thermphos update geagendeerd. Deze kunnen bij de behandeling van dit voorstel betrokken worden.</p>

14013302

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

bericht op brief van:

De Voorzitter van Provinciale Staten
p/a Statengriffie

uw kenmerk:

ons kenmerk: 14013071

afdeling: Ontwikkeling

bijlage(n): statenvoorstel

behandeld door: C.W. van Rabenswaaij

doorkiesnummer: 0118-631111

onderwerp: Thermphos

verzonden:

4 SEP. 2014

Middelburg, 2 september 2014

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u een voorstel ter voorbereiding van het afgesproken openbare statendebat over de afwikkeling van het faillissement van Thermphos. Wij verzoeken u dit voorstel te agenderen voor uw vergadering van 26 september.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

drs. J.M.M. Polman, voorzitter
A.W. Smit, secretaris

Gedeputeerde
belast met
behandeling: Heukelom, G.R.J. van

Vergadering PS: 26-09-2014
Nr: ONTW-163
Agenda nr:
Vergadering GS: 2-9-2014
Nr: 14012938

Onderwerp: Faillissement Thermphos

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

De belangen van verschillende partijen bij de afwikkeling van het faillissement van Thermphos zijn groot, ook de belangen van de Provincie. Zoveel mogelijk heeft ons college u geïnformeerd over de voortgang en meegenomen in de besluitvorming. Zodra dat mogelijk was hebben wij dat in het openbaar gedaan, maar met regelmaat moest dat in beslotenheid vanwege de lopende onderhandelingen, het feit dat zaken onder de rechter zijn of waren, of de belangen van derden. Zoals afgesproken in de Statenvergadering van 4 juli 2014 zal in de Statenvergadering van september in het openbaar over de voortgang in het Thermphosdossier worden gedebatteerd. Dit voorstel is bedoeld dit debat te faciliteren. Omdat de laatste stand van zaken dit mogelijk maakt stellen wij voor de geheimhouding die u zelf op diverse documenten hebt opgelegd daartoe op te heffen. Het opheffen van die geheimhouding is een bevoegdheid van uw Staten. Verder geven wij een overzicht van de inzet van ons college in dit dossier tot nu toe.

Geheimhouding

De afwikkeling van het faillissement van Thermphos is, mede door de nog aanwezige grote hoeveelheden deels radioactieve reststoffen en verontreinigde gebouwen, complex. De afwikkeling blijkt een langdurige kwestie te worden en stelt ons college regelmatig voor complexe keuzes. Ons college heeft er daarbij voor gekozen uw Staten met regelmaat te informeren over de ontwikkelingen in het dossier en de keuzes waar ons college voor staat met uw Staten te delen.

Veel van die keuzes komen voort uit de onderhandelingen waar de Provincie bij betrokken was. Tegelijkertijd worden veel kwesties via gerechtelijke procedures uitgevochten. Uit de geschiedenis in het dossier blijkt dat de uitkomsten en de duur van die procedures van grote invloed zijn op de voortgang.

Telkens liepen we daarbij tegen het dilemma aan uw Staten al dan niet onder geheimhouding over de voortgang te informeren. Het openbare debat is cruciaal voor een goed functionerende democratie. Anderzijds is het wenselijk en gebruikelijk kwesties uit lopende onderhandelingen waarbij ook derden betrokken zijn en kwesties die onder de rechter zijn niet in de openbaarheid te bespreken. De Provinciewet en de Wet openbaarheid van bestuur bieden hiervoor mogelijkheden.

In de Statenvergadering van afgelopen juli is afgesproken in september een openbaar debat te houden over de voortgang in het dossier. Tegelijkertijd is deze zomer het speelveld fors gewijzigd en zijn vorige fasen afgesloten. Wij hebben u daar recent bij openbare brief van 1 augustus (kenmerk 14011953) over geïnformeerd. Deze ontwikkeling maakt het gemakkelijker over de ontwikkelingen tot nu toe een openbaar debat te houden en daarmee is het tevens mogelijk dat uw Staten de op 16 juni 2014 opgelegde geheimhouding opheffen. Wij stellen uw Staten voor te besluiten volgens het bijgevoegde ontwerpbesluit.

Naast de door uw Staten opgelegde geheimhouding heeft ook ons college op diverse documenten geheimhouding opgelegd. Inmiddels hebben wij besloten om een belangrijk deel daarvan op te heffen

waardoor de vertrouwelijke brieven aan uw Staten en enkele vertrouwelijk ter inzage gelegde documenten openbaar zijn geworden. Dit betreft de volgende documenten: de integrale presentatie die tijdens de besloten informatiebijeenkomst op 29 maart 2013 is getoond, de Intentieovereenkomst Phoenix/Kalogo en de bijlagen bij onze brief van 17 juli 2014

Verantwoordelijkheden

De complexiteit van het Thermphos dossier komt voor een groot deel voort uit de juridische context. Veel partijen hebben een stukje verantwoordelijkheid.

Curatoren zijn belast met het afwikkelen van de onderneming. In die hoedanigheid zijn curatoren ook verantwoordelijk voor de naleving van de milieuverplichtingen die gelden voor Thermphos. Deze milieuverplichtingen komen onder meer voort uit de omgevingsvergunningen en uit de kernenergiewetvergunning.

Zowel Provincie als Staat zijn bevoegd gezag van respectievelijk de omgevingsvergunning en de kernenergiewetvergunning. Daaruit vloeit een beginselplicht tot handhaving voort in geval van overtreding van wet- en regelgeving en vergunningvoorschriften. Zeker bij (dreigende) milieugevaarlijke situaties zal gehandhaafd moeten worden, ook als er geen reële verhaalsmogelijkheid is voor daarmee gemoede kosten.

Als eigenaar van de gronden rusten ZSP geen vergunningsverplichtingen. Wel zijn er wettelijke bepalingen waaruit verplichtingen voort zouden kunnen vloeien. Deze kunnen betrekking hebben op bodembeheer en radioactieve stoffen (Kernenergiewet).

Onderwerp van juridisch geschil is de vraag of de kosten die gemoed zijn met het naleven van de milieuverplichtingen (m.n. de opruimverplichtingen) door curatoren moeten worden gekwalificeerd als boedelschuld. Indien de opruimkosten als boedelschuld worden gezien dan zullen de opruimkosten door curatoren betaald moeten worden uit de beschikbare boedel. Omdat de bij het faillissement betrokken partijen hierover van mening verschillen is dit vraagstuk ter beoordeling voorgelegd aan de Rechtbank. Deze heeft op 19 maart 2014 vonnis gewezen. Echter, dit vonnis is dermate abstract dat partijen verdeeld blijven. Daarom hebben diverse partijen, waaronder de Provincie Zeeland, hoger beroep aange tekend. Naar verwachting zal de zaak later dit jaar mondeling behandeld worden door het Gerechtshof Den Bosch. Een uitspraak wordt pas in het voorjaar van 2015 verwacht. De Afdeling Bestuursrecht spraak van de Raad van State heeft recent (23 juli 2014, zaak Bavin) een zeer duidelijke uitspraak gedaan. Zij overweegt en constateert uitdrukkelijk dat volgens de rechtspraak (o.a. Koot Beheer / Tide man q.q.) van de Hoge Raad milieuverplichtingen (opruimverplichtingen) kwalificeren als boedelschuld.

Gevolgte strategie

Op 21 november 2012 is Thermphos failliet verklaard en zijn curatoren aangesteld om het faillissement af te wikkelen.

Eerste inzet van ons college is gericht geweest op het zoeken naar mogelijkheden voor voortzetting van het bedrijf c.q. voortzetting van bedrijvigheid op de Thermphos site. Parallel daaraan hebben wij in samenwerking met de gemeente Middelburg ons ingezet voor een mobiliteitscentrum om de ontslagen werknemers te begeleiden naar een nieuwe plaats op de arbeidsmarkt.

Al direct bleek er vanuit verschillende hoek interesse te zijn voor overname van het bedrijf, zowel voor onderdelen van het bedrijf als voor het geheel. Met name vanuit Kazphosphate bleek er belangstelling het geheel over te nemen. Ons college heeft intensief getracht deze overname te bevorderen. Desondanks hebben curatoren in januari 2013 besloten Thermphos in onderdelen te verkopen.

Vervolgens is het onderzoek naar de mogelijkheden voor een groene doorstart op de site van Thermphos Vlissingen centraal komen te staan. Uit dit onderzoek kwam het Oostenrijkse bedrijf Phoenix/Kalogo als meest kansrijke kandidaat naar voren voor een groene doorstart. Samen met het ministerie van Economische Zaken en Zeeland Seaports hebben wij op 5 juli 2013 met dit bedrijf een intentieovereenkomst kunnen ondertekenen. Wij hebben ons daarbij ingezet om voor de kandidaat de vestigingsvoorwaarden zo gunstig mogelijk te maken. Helaas hebben wij samen met EZ en ZSP in september 2013 op basis van de door het bedrijf uitgewerkte plannen moeten constateren dat een duurzame doorstart niet mogelijk was. Ondanks de mogelijkheid van een aanzienlijke bijdrage uit de boedel bleek er een substantieel tekort in de financiering van het plan te zijn, waren er geen mede-investeerders gevonden en was de technische aanpak onvoldoende uitgewerkt.

Nadat zowel overname als een doorstart onmogelijk waren gebleken restte er niets anders dan dat de site overeenkomstig de van toepassing zijnde vergunningen moet worden ontmanteld. Zoals hiervoor geschetst, is de juridische context rond de sanering complex en zijn er veel partijen betrokken. Om finaal duidelijk te krijgen hoe in juridische zin de verschillende verantwoordelijkheden van partijen zich verhouden, zijn langjarige juridische procedures noodzakelijk. Tegelijkertijd maakt de situatie met o.a. de aanwezigheid van het brandgevaarlijke fosfor het noodzakelijk dat de site permanent en intensief bewaakt en gecontroleerd moet blijven teneinde de veiligheid te blijven garanderen. Dit intensieve beheer gaat gepaard met permanente hoge beheerskosten van bijna € 1 mln. per maand.

Inzet van ons college is daarom geweest om te trachten met alle partijen tot een gezamenlijke aanpak van de start van de ontmanteling van de site te komen. In maart 2014 heeft deze inzet geleid tot de contouren van een regeling met curatoren en ZSP in de zogenoemde termsheet. Deze termsheet is uitgewerkt en heeft juni 2014 geleid tot:

- Een conceptovereenkomst tussen curatoren, ZSP en Provincie
- Een conceptovereenkomst tussen Provincie en ZSP
- Een door curatoren te verlenen opdracht ten behoeve van het uitvoeren van de eerste fase van de sanering.

Uw Staten hebben de beide overeenkomsten besproken en besloten geen bedenkingen te hebben tegen ondertekening van deze overeenkomsten door ons college. ZSP en Provincie zijn dan ook over gegaan tot ondertekening van deze overeenkomsten. Helaas hebben curatoren dat echter niet gedaan. Inmiddels heeft de Voorzieningenrechter het curatoren op procedurele redenen (goedkeuringsprocedure Rechter-Commissaris) verboden een definitieve overeenkomst te sluiten op basis van de afspraken zoals neergelegd in de termsheet.

In de zomerweken heeft ons college gezocht naar mogelijkheden alsnog een start te maken met de aanvang van de sanering (beperkte opdracht) c.q. te zoeken naar een route die alsnog ondertekening van genoemde overeenkomsten mogelijk zou maken.

De inzet van ons college is geweest om met alle betrokken partijen te komen tot een start van de sanering. Het ministerie van EZ is zeer vroegtijdig afgehaakt in het overleg te komen tot een overeenkomst en heeft in de visie van ons college haar verantwoordelijkheid niet genomen. De grootste schuldeiser heeft, ondanks het gedeelde belang de beheerskosten terug te dringen, alles in het werk gesteld de ondertekening van de overeenkomst te voorkomen. Curatoren zijn hen daarin de laatste maand vervolgd en trachtten alle risico's bij de Provincie te leggen. Voor het college was het daarom onverantwoord verder te gaan. Bovendien heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 23 juli 2014 twee uitspraken gedaan die de stelling bevestigen dat curatoren q.q. verantwoordelijk zijn voor de naleving van wet- en regelgeving en vergunningvoorschriften. Deze ontwikkelingen hebben ons college doen besluiten om van koers te veranderen. (zie onze openbare brief van 1 augustus 2014 (kenmerk 14011953))

Gedurende de gehele hiervoor beschreven periode heeft ons college een dubbelstrategie gevolgd. Het is een primaire taak van de Provincie vanuit o.a. de Omgevingswet zorg te dragen voor de veiligheid voor mens en milieu door middel van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Naast bovengenoemde inspanningen om met partijen te komen tot een oplossing heeft ons college door regelmatige inspecties intensief toezicht gehouden op de site teneinde de situatie te beoordelen en de veiligheid te garanderen.

Door de hierboven geschetste ontwikkelingen is nu toezicht en handhaving onze hoofdstrategie geworden. Overeenkomstig de van toepassing zijnde vergunningen moet de site worden ontmanteld. Dit is een plicht die op curatoren rust. De recente uitspraken van de Raad van State onderstrepen nog eens dat curatoren verplicht zijn de saneringsverplichtingen uit de milieuvergunningen na te komen en daarvoor het boedelactief in te zetten.

Ons college zet nu haar ter beschikking staande handhavingsinstrumenten maximaal in om curatoren aan te zetten om nu tot sanering over te gaan. Inmiddels heeft ZSP curatoren ook persoonlijk aansprakelijk gesteld voor alle schade. Strafaangifte wordt nog overwogen.

Ons uiteindelijke doel is nog steeds te komen tot een zo spoedig mogelijk uit te voeren sanering van de Thermphos site. Curatoren zijn daarbij nu nadrukkelijk aan zet.

Onderwerp:
Faillissement Thermphos

Ons college heeft zich zeer ingespannen om voor de sanering van Thermphos, dan wel voor de regio, extra financiële steun uit Europa te verkrijgen. In onze visie is dat gezien de betrokkenheid van Europa bij het faillissement van Thermphos (fosfordumping) niet meer dan billijk. Wij zetten onze pogingen onverminderd voort.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter,

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 2 september 2014, nr. 14012938;

besluiten:

De op het Statenvoorstel van 16 juni 2014, op de term-sheet tussen curatoren-PZ-ZSP, de overeenkomst tussen curatoren-PZ-ZSP, en de overeenkomst PZ-ZSP opgelegde geheimhouding op te heffen (art. 25 lid 1 Provinciewet).